Probleemjongeren mogelijkheden aanreiken in het perspectief van hun toekomstige plek in de samenleving: zo zou een vrije vertaling van het mission statement van Hoenderloo Groep kunnen luiden. Het creëren van kansen en het slaan van bruggen naar een zinvol functioneren is geen gemakkelijke maatschappelijke opdracht.Toch is en blijft deze richtinggevend voor de totale organisatie van Hoenderloo Groep; ook voor de onderwijscomponent, het Hoenderloo College. Met de Hoenderloo Groep als als 'hofleverancier', werkt de school met individuele, kansrijke plannen intensief aan de arbeidstoeleiding van deze jongeren of draagt ze haar steentje bij aan het vinden van een geschikte vervolgopleiding. De toekomstige Werkwinkel kan hierin een belangrijke rol vervullen.

Onderwijsaanbod
Sinds enige tijd is het onderwijsaanbod binnen de Hoenderloo Groep geïntegreerd tot één onderwijsvoorziening: het Hoenderloo College, met de locaties 'Gangel' (svo-zmok) en 'Beets' (vmbo). Centrale uitgangspunten in het onderwijsconcept: vraaggestuurd werken, onderwijs op maat en integratie van onderwijs en zorg. Onderwijsdoelen voor een doorlopend leerproces waarvoor het Hoenderloo College zich sterk wil maken: werken aan gedragsverandering en verminderen van leerachterstanden van jongere kinderen (11-15 jaar), zo mogelijk gevolgd door praktijklessen en leerwerktrajecten in diplomagerichte trajecten (metaal- en bouwtechniek, handel en administratie) en trajectonderwijs consumptief, techniek, verzorging). Het Hoenderloo College wil hiermee een gedifferentieerd en flexibel opleidingsaanbod aanbieden, waarbinnen leerlingen zelfs op elk moment van het jaar kunnen switchen of doorschuiven. Zowel horizontaal als verticaal is er voor hen een hoge mate van mobiliteit en flexibiliteit mogelijk. De sociale ondersteuning is vooral gericht op het vergroten van het aangaan van functionele relaties, het ontwikkelen van een positief zelfbeeld, verbeteren van de gewetensontwikkeling en het versterken van de eigen verantwoordelijkheid. De didactische ondersteuning is gericht op het maximum haalbaar didactisch niveau, het bereiken van een vervolgopleiding of het vinden van een geschikte werkkring middels een diploma- of arbeidstoeleidend traject met branche-erkende certificaten.

Arbeidsmarktgerichte leerweg
De Hoenderloo Groep en het Hoenderloo College streven ernaar om jongeren een zo geïntegreerd mogelijk aanbod aan jeugdzorg en onderwijs te geven door te werken aan een positieve beïnvloeding van gedrag en het verbeteren of het beter leren omgaan met de thuissituatie.
Het besef dat leerlingen van het vso-zmok zeer bewust en op een professionele manier naar arbeid kunnen worden toegeleid, heeft de laatste jaren steeds meer terrein gewonnen. Ook het Hoenderloo College ziet de arbeidsmarktgerichte leerweg (AGL) als een bewuste en positieve keuze. Voor deze leerweg is een gefaseerde en methodologisch onderbouwde aanpak ontwikkeld. Belangrijke uitgangspunten hiervan zijn de aandacht voor arbeidstraining en een brede oriëntatie op beroepsmogelijkheden. Leerlingen worden actief bij het uitstippelen van hun leerproces betrokken en kunnen daarom een bewuste keuze maken. Middels deze aanpak kunnen zowel leerlingen als hun begeleiders de weg naar een volwaardige arbeidsplek in de samenleving stapsgewijze afleggen. Naast een directe voorbereiding op toekomstig werk heeft het praktijkleren ook een belangrijke motiverende rol. Veel

leerlingen zijn immers niet anders te motiveren dan door heel praktisch georiënteerde leerstof op een (werk)plek die weinig meer heeft van een leslokaal.

Werkwinkel

Een gefaseerd AGL-model als methodische ‘onderlegger’ voor het opzetten van leerwerkplekken is weliswaar noodzakelijk, maar dit model dient natuurlijk wel concrete handen en voeten te krijgen. Daarom heeft het Hoenderloo College gekozen voor de opzet en ontwikkeling van een Werkwinkel, die binnen de praktijkcomponent van het trajectonderwijs na de tweede klas van de basisvorming een centrale rol zal gaan spelen. Waarom een Werkwinkel, welke leerlingen kunnen er terecht en wat kunnen ze van zo’n leerwerkplaats verwachten?
Populair geformuleerd is het doel van de Werkwinkel: het slechten van de kloof tussen school en arbeid door jongeren een leerwerkplek aan te bieden die is afgestemd op hun wensen, behoeften en mogelijkheden. Een plek voor jongeren om op een andere manier, ter voorbereiding op werk en ‘los’ van school, te leren. Dit geldt met name voor jongeren die nog niet toe zijn aan een externe stage, omdat ze niet zelfstandig kunnen reizen, zich vakinhoudelijk nog onzeker voelen of er in sociaal opzicht nog niet aan toe zijn. De Werkwinkel is voor hen een geschikte tussenstap.
In de Werkwinkel kunnen veel soorten leerlingen terecht. Leerlingen die geen diplomagericht onderwijs kunnen volgen, van wie de onderwijsvraag onvoldoende duidelijk is of die (tijdelijk) buiten de school geplaatst moeten worden. Leerlingen vanuit locatie Gangel die snuffelstages willen doen. Vmbo-leerlingen die bepaalde onderdelen buiten de locatie Beets kunnen volgen of die al op het ROC zitten, maar daarbij nog ondersteuning nodig hebben. Doelgroepen te over dus, wellicht meer dan de Werkwinkel in de beginfase aan zal kunnen. Eventueel toekomstige ‘externe klanten’ van buiten de Hoenderloo Groep (zoals leerlingen van het Edisoncollege of ROC Aventus) nog buiten beschouwing gelaten.

Veelzijdige functie

Het idee van de Werkwinkel geeft concreet vorm aan de arbeidsmarktgerichte leerweg; nog sterker uitgedrukt: de Werkwinkel is een noodzakelijk instrument om de verschillende fasen in de arbeidsmarktgerichte leerweg te realiseren. Middels *assessment* kan de opleidingsvraag verduidelijkt worden, capaciteiten vastgesteld en persoonskenmerken, interesses en wensen geïnventariseerd. Via *arbeidstraining* kunnen jongeren hun basisvaardigheden en een werkattitude ontwikkelen, via *arbeidstoeleiding* ontwikkelen ze beroepsvaardigheden en kunnen ze wennen aan een toekomstige arbeidsplaats. Tenslotte leidt *arbeidsinpassing en nazorg* tot een (vast) arbeidscontract of een leerwerkovereenkomst via een ROC. Daarnaast kan de Werkwinkel dienen ter verbetering van de crisisopvang: voor jongeren met onaangepast gedrag of jongeren die vastlopen op school kan een assessmenttraject worden doorlopen, gericht op positieve resultaten. Verder kan de Werkwinkel een bijdrage leveren aan voorschakeltrajecten, bedoeld voor jongeren die ‘schoolrijp’ gemaakt moeten worden omdat ze bijvoorbeeld lange tijd niet naar school zijn geweest. En tenslotte heeft de Werkwinkel een dienstverlenende en ondersteunende functie naar de Hoenderloo Groep (bijvoorbeeld bij aanleg en onderhoud groenvoorziening en binnen de reproshop). Als opleidingsplaats voor individuele trajecten in het kader van de arbeidsmarktgerichte leerweg heeft de Werkwinkel dus niet alleen een opleidingsfunctie, maar dient deze ook als platform voor integratie van diensten en participatie van personeel en jongeren.

Kleine ondernemingen

Leerlingen komen in de Werkwinkel terecht op basis van een individueel handelingsplan, opgesteld door de orthopedagoog. In het assessmentcentrum wordt samen met de jongere bekeken hoe deze zich het beste kan ontwikkelen, welke werksoort het meest bij hem past en in welke sector hij liefst werkervaring zou willen opdoen. Op basis van deze oriëntaties biedt de Werkwinkel jongeren een breed scala aan flexibele leerwerkplekken aan, zoals hout, metaal, schilderen, repro, verkoop, bakkerij, groen, horeca en textiel. De zichtbare resultaten van de ontwikkeling en vaardigheden van een leerling worden bijgehouden in een portfolio.
De leerwerkplekken van de Werkwinkel hebben de uitstraling van kleine ondernemingen waar jongeren al werkend kunnen leren. Vanuit deze (simulatie)bedrijfjes worden diensten aan opdrachtgevers geleverd of producten ontwikkeld die vervolgens kunnen worden verkocht aan interne of externe afnemers. “Prototype” voor dit soort leerwerkplekken is de huidige werkplaats De Loods, waar leerlingen zich in een realistische werkomgeving voorbereiden op een externe stage door de productie van gecertificeerde speeltoestellen (KEMA-keur), tuinmeubilair, schuurtjes en andere producten in opdracht van derden.
Onder leiding van werkmeesters en vakdocenten leren de jongeren de vaardigheden en competenties die ze voor hun toekomstige werkplek nodig hebben onder de knie te krijgen. Na verloop van tijd kunnen zij samen met de jongere uitkijken naar een interne of externe werkervaringsplek. In dit keuzeproces vervult de coördinator van de Werkwinkel een belangrijke spilfunctie. Ook in de fase van inpassing in een reguliere arbeidssituatie en daaraan gekoppelde nazorg is zijn begeleidingsrol van cruciaal belang.

Droom of werkelijkheid?
Voor de realisatie van de Werkwinkel is uiteraard een niet onaanzienlijke investering nodig, zowel in financieel als in personeel opzicht. Voor de bekostiging van deze arbeidsmarktgerichte leerweg schieten de reguliere middelen tekort. Hoewel arbeidstoeleiding door iedereen gezien wordt als een erkende onderwijsfunctie, is dit nog steeds niet wettelijk verankerd. De financiering van de Werkwinkel zal daarom een gezamenlijke inspanning van het Hoenderloo College, de Hoenderloo Groep en de gemeente Apeldoorn zijn.
Het maken van prognoses over het aantal jongeren dat in de komende jaren gebruik zal maken van de Werkwinkel is lastig, maar de schatting bedraagt zo’n 40 leerlingen per jaar. Leerlingen die mede door deze aanpak meer kansen krijgen voor het behalen van een startkwalificatie, een beroepsvervolgopleiding kunnen doen of een goede arbeidsplek gevonden hebben. Daarom sluit de Werkwinkel perfect aan bij de missie van Hoenderloo Groep: het creëren van kansen voor jeugdigen, zodat ze kunnen functioneren in de samenleving.